

OKRĘGOWY URZĄD GÓRNICZY W WARSZAWIE

**„Formalno-prawne aspekty związane z zakończeniem
eksploatacji kopalni ze złóż”**

Wymagania formalno-prawne związane z rozliczeniem zasobów złoża

mgr Antoni Giłka
Warszawa, 16 wrzesień 2014 r.

***na podstawie ustawy Prawo geologiczne i górnicze
z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z 2014 r, poz. 613 ze zm.)***

Ustawa Prawo geologiczne i górnictwo

I. SZCZEGÓŁOWE PRZEPISY PRAWA:

- 1. Ustawa z dnia 09.06.2011 r. Prawo geologiczne i górnictwo (Dz.U. z 2014 r., poz. 613 ze zm.)**
- 2. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie dokumentacji geologicznej złoża kopaliny (Dz.U. nr 291, poz. 1712).**
- 3. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15.11.2011 r. w sprawie operatu ewidencyjnego oraz wzorów informacji o zmianach zasobów złoża kopaliny (Dz.U. nr 262, poz. 1568).**

II. WSTĘP - PRZYPOMNIENIE:

Kopaliny:

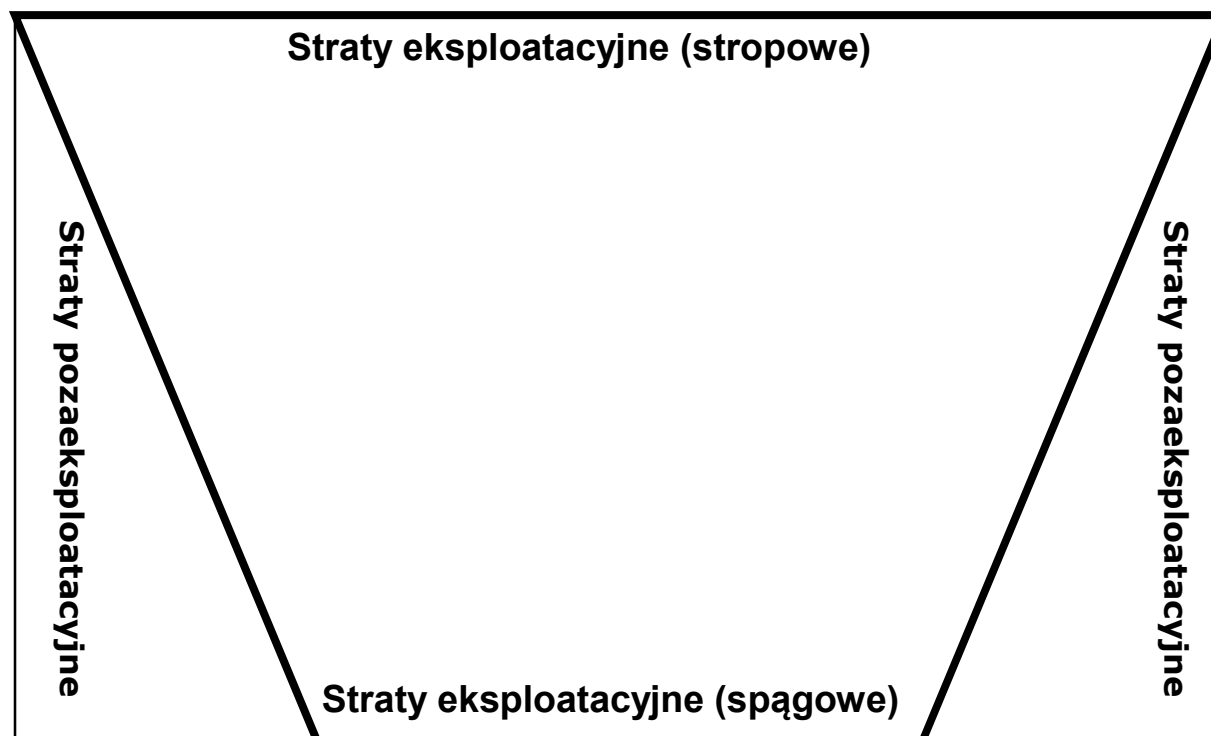
- objęte własnością górnictw.
- **objęte prawem własności nieruchomości gruntowej.**

Dokumentacja geologiczna.

- zatwierdza decyzją organ d/s geologii,
- stanowi podstawę opracowania:
 - projektu zagospodarowania złoża (Marszałek, Minister Środowiska),
 - projektu technicznego eksploatacji złoża (starosta),
- stan ustalenia zasobów – na dzień 31.12.

Rozliczanie zasobów złoza

Przekrój poprzeczny wyrobiska

III. ROZLICZANIE ZASOBÓW ZŁOŻA KOPALINY W PRAWIE GEOLOGICZNYM I GÓRNICZYM ORAZ W PRZEPISACH WYKONAWCZYCH

1. Ustawa Prawo geologiczne i górnictwo:

- **Art. 37. 1. Jeżeli przedsiębiorca narusza wymagania ustawy, w szczególności dotyczące ochrony środowiska lub racjonalnej gospodarki złożem, albo nie wypełnia warunków określonych w koncesji, w tym nie podejmuje określonej nią działalności albo trwale zaprzestaje jej wykonywania, organ koncesyjny wzywa do niezwłocznego usunięcia naruszeń.**

Organ koncesyjny może, w drodze decyzji, określić termin i sposób usunięcia stwierdzonych naruszeń.

- **Art. 39. 1. Cofnięcie koncesji, jej wygaśnięcie lub utrata jej mocy, bez względu na przyczynę, nie zwalnia dotychczasowego przedsiębiorcy z wykonania obowiązków dotyczących ochrony środowiska i likwidacji zakładu górniczego.**
- **2. Zakres i sposób wykonania obowiązków określonych w ust. 1 ustala się w planie ruchu likwidowanego zakładu górniczego. Jeżeli nie stosuje się przepisów o planach ruchu zakładu górniczego, zakres i sposób wykonania obowiązków określonych w ust. 1 ustala organ koncesyjny w decyzji stwierdzającej wygaśnięcie koncesji, po uzgodnieniu z wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta).**

- **3. Jeżeli nie istnieje przedsiębiorca, obowiązki określone w ust. 1 wykonuje jego następca prawny, a jeżeli nie istnieje przedsiębiorca oraz jego następca prawny — obowiązki określone w ust. 1 wykonuje właściciel lub osoba posiadająca inny niż własność tytuł prawny do nieruchomości. W przypadku potrzeby osobę obowiązaną oraz zakres i sposób wykonania obowiązków określonych w ust. 1 ustala, w drodze decyzji, organ koncesyjny.**

-

DZIAŁ V

Prace geologiczne

Rozdział 2

- **Dokumentacja geologiczna i informacja geologiczna**

-

- **Art. 89. 1. Dokumentację geologiczną złoża kopaliny sporządza się w celu określenia jego granic, zasobów geologicznych, warunków występowania oraz określenia możliwości wydobycia kopaliny ze złoża.**

-

(-)

- **5. W przypadku dokonywania podziału złoża, dla którego jest wykonana dokumentacja geologiczna, należy sporządzić nową dokumentację dla części złoża przewidzianej do zagospodarowania; dla pozostałej części należy sporządzić rozliczenie zasobów złoża w formie dodatku do dokumentacji geologicznej na koszt podmiotu, który sfinansował wykonanie nowej dokumentacji.**

Art. 93. 1. Dokumentację geologiczną, o której mowa w art. 88 ust. 2 pkt 1—3, przedkłada się właściwemu organowi administracji geologicznej w 4 egzemplarzach oraz w postaci dokumentu elektronicznego.

(-)

4. Zmiany dokumentacji geologicznej, o której mowa w art. 88 ust. 2 pkt 1—3, dokonuje się przez sporządzenie dodatku. Do postępowania z dodatkiem do dokumentacji geologicznej stosuje się ust. 1—3.

5. W przypadku stwierdzenia istotnych różnic między dokumentacją geologiczną, o której mowa w art. 88 ust. 2 pkt 1—3, a stanem rzeczywistym, w tym warunkami zagospodarowania wód podziemnych, właściwy organ administracji geologicznej może, w drodze decyzji, nakazać zmianę dokumentacji geologicznej, a w razie potrzeby — wykonanie dodatkowych prac geologicznych. Decyzja ta określa termin przedłożenia dodatku do dokumentacji geologicznej.

Rozdział 3

Ewidencja i bilans zasobów złóż kopalin

Art. 101. 1. Przedsiębiorca prowadzi ewidencję zasobów złoża kopaliny, ustalając ich zmiany spowodowane:

- 1) dokładniejszym rozpoznaniem złoża;**
- 2) eksploatacją złoża i powstałymi wskutek niej stratami;**
- 3) zmianą granic lub podziałem złoża;**
- 4) wymaganiami ochrony środowiska albo bezpieczeństwa pracy, w tym ograniczeniami wpływającymi na dopuszczalność eksploatacji złoża;**
- 5) przeklasyfikowaniem geologicznych zasobów bilansowych do pozabilansowych, zasobów pozabilansowych do bilansowych, przemysłowych do nieprzemysłowych, zasobów nieprzemysłowych do przemysłowych lub do strat, albo strat do zasobów przemysłowych.**

2. Jeżeli zmiany w okresie sprawozdawczym przekraczają 50% wielkości rocznego wydobycia ze złoża, przeklasyfikowania, o których mowa w ust. 1 pkt 5, dokonuje przedsiębiorca po uzyskaniu zgody, w drodze decyzji, właściwego organu koncesyjnego.

3. W ramach prowadzonej ewidencji zasobów złoża kopaliny sporządza się corocznie, w terminie do dnia 28 lutego, według stanu na dzień 31 grudnia poprzedniego roku, operat ewidencyjny zasobów złoża kopaliny, zwany dalej „operatem ewidencyjnym”.

4. W operacie ewidencyjnym uwzględnia się w szczególności dane dotyczące tych części złoża kopaliny, których wydobywanie nie jest technicznie możliwe lub nie jest gospodarczo uzasadnione.

Art. 102. 1. Operat ewidencyjny sporządza geolog górniczy.

2. Dla złóż wydobywanych metodą odkrywkową albo metodą otworów wiertniczych operat ewidencyjny może sporządzać osoba posiadająca kwalifikacje do wykonywania, dozoru i kierowania pracami geologicznymi w zakresie poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopalin.

3. Nadzór nad sporządzaniem operatu ewidencyjnego sprawuje właściwy organ nadzoru górniczego.

4. Jeżeli przedsiębiorca nie sporządził operatu ewidencyjnego albo sporządził go nienależycie, właściwy organ nadzoru górniczego może, w drodze decyzji, nakazać jego niezwłoczne sporządzenie lub poprawę, na koszt przedsiębiorcy.

5. Operat ewidencyjny sporządza się na podstawie:

- 1) **obmiaru wyrobisk — dla zasobów złóż kopalin stałych;**
- 2) **pomiarów wydajności odwiertów — dla zasobów złóż kopalin gazowych i płynnych.**

6. **W przypadku działalności prowadzonej na podstawie koncesji udzielonej przez starostę:**

- 1) **obmiaru wyrobisk dokonuje się co 3 lata;**
- 2) **w corocznie sporządzanym operacie ewidencyjnym określa się stan zasobów złoża kopaliny, wielkość wydobycia i strat jako wielkości szacunkowe, pozostawiając szczegółowe ich ustalenie do czasu dokonania obmiaru wyrobisk.**

7. Operat ewidencyjny dołącza się do posiadanego egzemplarza dokumentacji geologicznej oraz projektu zagospodarowania złoża.

8. Przedsiębiorca sporządza, na podstawie operatu ewidencyjnego, informację o zmianach zasobów złoża kopaliny i corocznie, w terminie do dnia 15 marca, przekazuje ją właściwemu organowi koncesyjnemu oraz państwowej służbie geologicznej.

9. Informacja, o której mowa w ust. 8, zawiera dane dotyczące stanu zasobów złoża kopaliny, przyrostów oraz ubytków w tych zasobach.

10. W uzasadnionych sytuacjach, w szczególności w przypadku:

- 1) wszczęcia postępowania zmierzającego do cofnięcia koncesji lub stwierdzenia jej wygaśnięcia,**
- 2) cofnięcia koncesji lub stwierdzenia jej wygaśnięcia lub utraty jej mocy bez względu na przyczynę,**
- 3) wyczerpania zasobów złoża,**
- 4) naruszenia przepisów o ochronie środowiska**

— organ koncesyjny może, w drodze decyzji, nakazać dokonanie obmiaru wyrobisk i przedłożenie operatu ewidencyjnego w innym terminie.

Rozporządzenie Ministra Środowiska – Dokumentacja złoża kopaliny

§ 8. 1. W dodatku do dokumentacji geologicznej eksploatowanego złoża kopaliny stałej, poza wynikami prac geologicznych wykonanych w celu udokumentowania złoża, uwzględnia się dane zawarte w dokumentacji mierniczo-geologicznej zakładu górniczego, wyniki bieżącego opróbowania złoża kopaliny oraz wyniki badań specjalistycznych, zwłaszcza hydrogeologicznych, geologiczno-inżynierskich, gazowych, geotermicznych, oraz pozostałe informacje niezbędne do planowania wykorzystania terenu po zakończeniu działalności górniczej i jego rekultywacji.

3. W przypadku zaniechania lub zakończenia eksploatacji złoża kopaliny rozliczenia zasobów złoża kopaliny dokonuje się w dodatku do dokumentacji geologicznej złoża kopaliny.

4. W dodatku do dokumentacji geologicznej złoża kopaliny zamieszcza się materiały podstawowe, które dokumentują powstałe zmiany, rozliczenie zasobów złoża kopaliny oraz objaśnienie stwierdzonych różnic w wielkości dokumentowanych zasobów

Rozporządzenie Ministra Środowiska - w sprawie operatu ewidencyjnego

§ 3. Operat ewidencyjny sporządza się z zachowaniem numeracji i oznaczeń poszczególnych parceli lub bloków obliczeniowych, poziomów gazonośnych i roponośnych lub ujęć, których użyto w dokumentacji geologicznej złoża kopaliny i projekcie zagospodarowania złoża.

IV. ROZLICZANIE ZASOBÓW ZŁOŻA KOPALINY:

Forma dokumentacji:

- podczas prowadzenia działalności – eksploatacji złoża:
 - operatem ewidencyjnym,
 - lub dodatkiem do dokumentacji geologicznej.

- po zakończeniu eksploatacji złoża:
 - dodatkiem do dokumentacji geologicznej.

1. Dodatek do dokumentacji geologicznej.

- zatwierdza organ ds. geologii,
- stan zasobów określony na 31.12. lub na koniec eksploatacji.

Podstawa opracowania dodatku do dokumentacji geologicznej:

- pierwotna dokumentacja geologiczna złoża.
- aktualna mapa zasadnicza złoża, sporządzona zgodnie z obowiązującymi normami dla map, w tym, np. z zachowaniem obszaru otaczającego teren inwestycji w pasie, np. do 30,0 m.); w przypadku eksploatacji spod wody – rzędne dna zbiornika wodnego.
- inne dane, np. zapisy w książce uwag służby mierniczo-geologicznej, udokumentowane dane o wielkości wydobycia kopaliny przez przedsiębiorcę.

2. Operat ewidencyjny zasobów złoża.

- podlega ocenie organu nadzoru górniczego,
- stan zasobów określony na 31.12. lub na dzień określony w decyzji.

Podstawa opracowania operatu ewidencyjnego zasobów złoża:

- aktualna mapa zasadnicza złoża, sporządzona zgodnie z obowiązującymi normami dla map, w tym z zachowaniem obszaru otaczającego teren inwestycji w pasie, np. do 30,0 m; w przypadku eksploatacji spod wody – rzędne dna zbiornika wodnego.

Dla złóż podlegających staroście, jako organowi koncesyjnemu, obmiar wyrobiska raz na 3 lata.

- inne dane, np. zapisy w książce uwag służby mierniczo-geologicznej, udokumentowane dane o wielkości wydobycia kopaliny przez przedsiębiorcę.

Operat ewidencyjny - przeklasyfikowywanie zasobów (przyrost i ubytek).

Ubytek – np. na skutek wydobycia kopaliny ze złoża,

płytszego zalegania spągu złoża, przerostów skały płonnej,

Przyrost – np. lepsze rozpoznanie złoża, mniejsza miąższość nadkładu,

Przykład błędnego przekwalifikowania zasobów złoża w operacie:

- przyrost zasobów - 30 tys. ton

Wykazano przeklasyfikowanie 10 tys. ton kopaliny

- ubytek zasobów - 20 tys. ton

w rzeczywistości przeklasyfikowano - 50 tys. ton

Uwaga: w tym przypadku, dla koncesji starościańskiej, musi być zgoda organu koncesyjnego

V. UWAGI DO ROZLICZANIA ZASOBÓW ZŁÓŻ:

Uwaga 1:

Częsta praktyka – stan zasobów geologicznych bilansowych po zakończeniu działalności jest „ZEROWY” (???). A gdzie zasoby pozostawione w skarpach ostatecznych – straty pozaeksploatacyjne.

Stan zasobów geologicznych bilansowych nie może wynosić „ZERO” !

Uwaga 2:

Bardzo rzadką praktyką jest ustalanie zasobów przy przenoszeniu koncesji, zwłaszcza na inny podmiot obcy (nie mylić z bliską rodziną).

Przepisy prawne nie wymagają dopełnienia tego obowiązku, jednak przedsiębiorca przejmujący złożę powinien mieć świadomość, że:

- ważne jest dobre udokumentowanie stanu dotychczas prowadzonej działalności – aktualizacja mapy zasadniczej i właściwe rozliczenie zasobów złoża na dzień przeniesienia koncesji, a także udokumentowanie ewentualnej działalności poza obszarem górniczym, naruszeń pasów, filarów ochronnych, itp.

Uwaga 3:

Częstą praktyką jest likwidowanie wyrobiska górniczego poprzez zasypywanie np. piaskami odsiewkowymi lub innym urobkiem w ramach „wymiany gruntów”, przed wykonaniem obmiaru wyrobiska górniczego.

Uwaga 4:

Rozliczenie obejmuje zasoby złoża w granicach jego udokumentowania; żadna dokumentacja rozliczeniowa nie obejmuje zasobów wyeksploatowanych ewentualnie w bezpośredniej jego bliskości, wskutek naruszeni granic – obszaru górniczego, pasów i filarów ochronnych.

Uwaga 5:

Właściwym byłoby poprzedzenie końcowego rozliczenia zasobów złoża oględzinami w terenie – zwłaszcza w przypadku „skonsumowania” zasobów uwięzionych w pasach ochronnych, filarach ochronnych oraz skarpach końcowych (naruszenie strat pozaeksploatacyjnych) oraz „skonsumowania” np. nadkładu, zaliczonego w części do strat eksploatacyjnych.

Uwaga 6:

Co to jest „PRZYBIERKA” ? Czy „przybranie” kopaliny na głębokość 1-2 m, spoza granic złoża, to właśnie „PRZYBIERKA” ?, A czy „przybranie” na głębokość 10 lub 15 m, to też ? Gdzie jest granica „racjonalnej gospodarki” złożem kopaliny ?

Jest to w każdym przypadku prowadzenie działalności poza granicami udokumentowanego złoża - poza przestrzenią określoną w koncesji geologicznej – poza przestrzenią obszaru górniczego.

Dziękuję za uwagę

Obszar i teren górniczy

Mapa sytuacyjno - wysokościowa

